

Onderzoek witte paardekastanje Ambonstraat 5 Alphen aan den Rijn

Laanboomadvies
Pieperslaan 6,
6955 AR ELLECOM

Telefoon : 06 – 2533 98 44
E-mail : laanboomadvies@gmail.com
Website : <http://laanboomadvies.com>

Opdrachtgever: SAB, dhr. S. Kok

Kenmerk: PvdL/20170628
Datum rapport: 5 juli 2017

Inhoud

Projectgegevens	3
1 Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	5
1.2 Werkwijze	5
2 Resultaten	6
2.1 Toelichting Visuele Inspectie	6
2.2 Standplaats, plantwijze en beeld	6
2.3 Beoordeling conditie en toekomstverwachting	6
2.4 Boomwaardering/omgevingswaarde	6
2.5 Kwaliteit	7
2.6 Resultaten ondergronds onderzoek	7
2.7 Plaatsbepaling	8
2.8 Overzicht beheermaatregelen	8
3 Taxatie boomwaarde	9
3.1 Taxatiemethode	9
3.2 Uitgangspunten algemeen	9
3.3 Totstandkoming monetaire boomwaarde	10
3.4 Monetaire Waarde	10
3.5 Totale waarde	11
4 Conclusie	12
Bijlage A. Inspectieformulier	13
Bijlage B. Rekenblad Boomwaarde	14
Bijlage C. Tien geboden in geval van werken nabij bomen	15

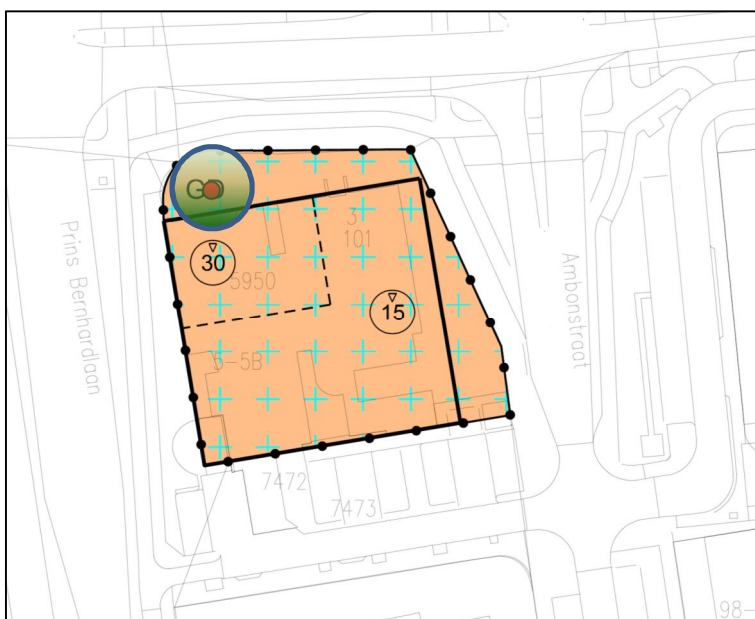
Projectgegevens

Opdrachtgever	:	SAB
		Frombergdwarsstraat 54 6814 DZ Arnhem
Contactpersoon	:	De heer S. Kok
Betreft	:	Inspectie en waardebepaling witte paardekastanje cv in verband met ontwikkelingsplannen
Inventarisatie		
Datum van uitvoering	:	28 juni 2016
Naam adviseur	:	P.H. van der Laan
Objectgegevens		
Locatie omschrijving	:	Ambonstraat 5, Alphen aan den Rijn
Boomsoort(en)	:	Aesculus hippocastanum 'Baumanii'
Aantal bomen	:	1
Doelstelling onderzoek	:	Vaststellen kwaliteit, conditie, toekomstverwachting en het vaststellen van de monetaire boomwaarde

1 Inleiding

In opdracht van SAB heeft Laanboomadvies op 28 juni jl. onderzoek verricht bij een waardevolle witte paardekastanje aan de Ambonstraat 5 te Alphen aan den Rijn. Momenteel spelen er herontwikkelingsplannen binnen de invloedssfeer van deze boom. De boom dient in principe behouden te blijven.

Op onderstaande uitsnede van de door de opdrachtgever aangeleverde plattegrond is het projectgebied en de locatie van de boom (rode stip en groene cirkel) weergegeven.

De groene cirkel geeft een indicatie van de kroonprojectie. De kroondiameter is circa 15 m.

De boom is aangewezen om te behouden en nader in beeld te brengen. In het kader van de plannen is het van belang duidelijkheid te verkrijgen over de conditie, kwaliteit en benodigde beheermaatregelen. Verder is de monetaire waarde van de boom vastgesteld met behulp van 'Rekenmodel Boomwaarde' van de NVTB versie 2013. Aan de hand van de onderzoeksresultaten kan de boomeigenaar een onderbouwde keuze maken voor wat betreft het al dan niet op duurzame wijze behouden/inpassen en zodra dit gaat spelen, het tijdig treffen van benodigde beschermende maatregelen bij uitvoering van eventuele toekomstige werkzaamheden binnen de invloedssfeer van deze boom.

Huidige situatie

1.1 LEESWIJZER

De resultaten met geadviseerde maatregelen zijn uitgewerkt in hoofdstuk 2 van dit rapport. De monetaire boomwaarde is uitgewerkt in hoofdstuk 3. *Bijlage A* betreft een formulier met de in het veld opgenomen inspectie gegevens. Het rekenblad met betrekking tot de vastgestelde monetaire boomwaarde is opgenomen in *Bijlage B*. Voor de volledigheid zijn in *Bijlage C* de 10 geboden in geval van werkzaamheden nabij te behouden bomen opgenomen. Zodra er meer duidelijkheid is betreffende de werkwijze en de planning is het uitvoeren van een bomen effect analyse aan de hand van de meest recente plannen van belang.

1.2 WERKWIJZE

Boominspectie en groeiplaatsonderzoek

De boom is geïnspecteerd volgens VTA (Visual Tree Assessment) methodiek. Het betreft een beoordeling op onder meer conditie, kwaliteit en toekomstverwachting. Indien er serieuze gebreken zijn geconstateerd, dan zijn deze nader bekeken. Verder is de bodemopbouw en de wortelsituatie beoordeeld.

2 Resultaten

2.1 TOELICHTING VISUELE INSPECTIE

Voor de vorming van het algemene beeld van de onderzochte boom, volgt in de volgende paragraaf inzicht in standplaats, algemene omgevingswaarde, conditie, omvang en kwaliteit. De volledige inspectieresultaten zijn opgenomen in *bijlage A*.

2.2 STANDPLAATS, PLANTWIJZE EN BEELD

De onderzoeksboom heeft een solitair karakter en een natuurlijk voorkomen. In het plantvak zijn heesters en vaste planten aanwezig. De boom is gezien de standplaats in het verleden in wat beperkte mate opgekroond. Momenteel is de onderhoudstoestand voldoende. Verder opkronen is uit boomtechnische overweging niet wenselijk. Er zijn drie staalkabels aanwezig zonder duidelijke functie. De kabel aan de zijde van de Willem de Zwijgerlaan staat strak. Op de andere twee zit geen spanning. Ten behoeve van het veilig behoud van de boom is het van belang om deze kabels binnen een half jaar te verwijderen.

2.3 BEOORDELING CONDITIE EN TOEKOMSTVERWACHTING

De conditie van de onderzochte boom is voldoende. Met name in de onderste helft van de kroon is een aanzienlijke populatie kastanjemineermot (*Cameraria ohridella*) aanwezig (zie foto). Het gevolg van de aantasting is vroegtijdige bruinverkleuring van het blad. Om de mate van aantasting van dit insect wat binnen de perken te houden is het van belang om het afgefallen blad in de herfst zo veel mogelijk af te voeren. De eitjes overwinteren namelijk tussen het afgefallen blad.

Verder is de boom nog voldoende vitaal. Deze witte paardekastanje heeft in ongewijzigde omstandigheden nog een normale toekomstverwachting (>15 jaar).

2.4 BOOMWAARDERING/OMGEVINGSWAARDE

De boom is vanaf de openbare ruimte goed zichtbaar en heeft een waardevol karakter. Er is geen sprake van specifieke cultuurhistorische waarde. De stamdiameter is 69 cm. Met een hoogte van slechts 11 meter en een kroonprojectie van circa 15 meter is het geen bijzonder omvangrijk exemplaar. De omvang en kwaliteit van de groeiplaats vormt hierin een wat beperkende factor.

2.5 KWALITEIT

De kwaliteit is voldoende.

2.6 RESULTATEN ONDERGRONDS ONDERZOEK

Met behulp van edelmanboor is ondergronds groeiplaatsonderzoek uitgevoerd. Dit groeiplaatsonderzoek heeft plaatsgehad in het plantvak binnen de zone van de kroonprojectie.

Samenvatting groeiplaats, Bodemsamenstelling en beworteling

Het betreft een leemhoudende bodem. De groeiplaats bestaat net onder de donker grijze, vrij humeuze toplaag vanaf 8 tot circa 80 cm beneden maaiveld uit droog, (zeer) humusarm, sterk lemig, uiterst fijn, lichtbruin zand. Tussen 80 en circa 110 cm beneden maaiveld is roest aangetroffen.

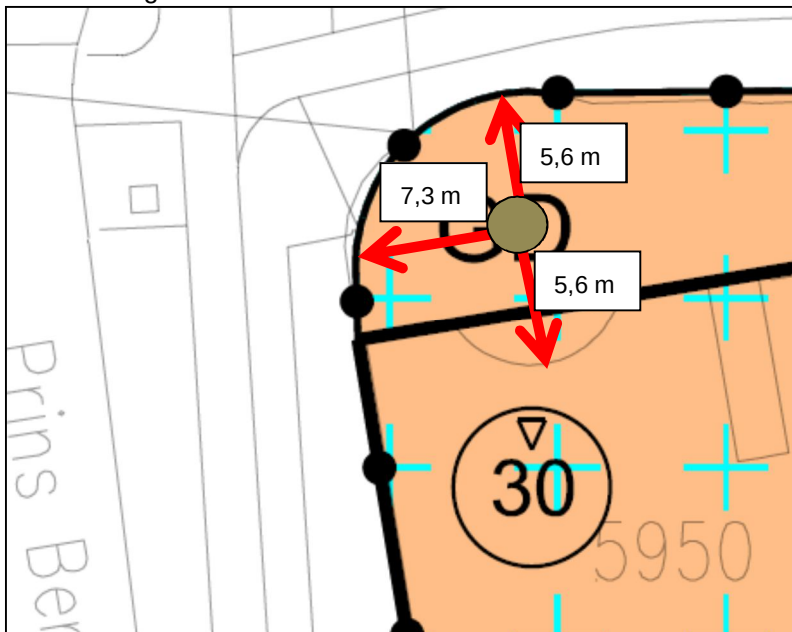

Bodemprofiel met sterk lemige, (uiterst) droge grond en een zeer intensieve fijne en dikkere beworteling

De beste beworteling is aangetroffen in de zone van 0 tot 80 cm beneden maaiveld. Goede beworteling is aanwezig in het hele plantvak en vermoedelijk tot ruim onder het trottoir van de Willem de Zwijgerlaan.

2.7 PLAATSBEPALING

De afstand buitenkant stam tot de rode deur (inham gebouw) is 5,6 meter. Vanaf de binnenkant muur aan de Prins Bernardlaan zijde, tot aan de buitenkant stam, is dit 7,3 meter. De afstand vanaf de buitenkant stam tot aan de binnenkant muur langs het trottoir is 5,6 m uit De dikte van de muur langs het trottoir is 31 cm.

Afstanden uit gebouw en tuilmuren

2.8 OVERZICHT BEHEERMAATREGELEN

Snoei / inspectiefrequentie

Voor wat betreft de snoeibehoefte geldt 'onderhoudssnoei op beeld'. In het geval er overlast wordt ervaren bij de gevel of het (sedum)dak, kunnen desgewenst enkele twijgen wat ingenomen worden. Verder volstaat op deze locatie een reguliere inspectiefrequentie van eens per 3 jaar.

Kabels verwijderen

Het verwijderen van de kabels zonder duidelijke functie, kan per omgaande worden uitgevoerd.

Groeiplaatsverbetering

Gezien geconstateerde schrale omstandigheden in combinatie met de wens tot jaarlijks afvoeren van het afgefallen blad, wordt groeiplaatsverbetering geadviseerd. Dit in de vorm van het jaarlijks, in het voorjaar, oppervlakkig opbrengen van een dunne laag wormenmest/ wormencompost. In totaal gaat het om 1,5 m³ wormenmest. Deze dient handmatig (preferabel met een hark) over hele plantvak gelijkmatig te worden verdeeld.

3 Taxatie boomwaarde

3.1 TAXATIEMETHODE

Voor het bepalen van de monetaire waarde van bomen hanteert de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van bomen (N.V.T.B) in beginsel 3 taxatiemethoden, te weten:

- De marktwaarde c.q. handelswaarde;
- De vervangingswaarde;
- Rekenmodel Boomwaarde.

Ten aanzien van het object is er geen sprake van een primair economische gebruiksfunctie, vaststelling van de marktwaarde is niet van toepassing.

Vervangingswaarde is niet van toepassing aangezien er geen sprake is van vervangen.

De boom is daarom getaxeerd met behulp van Rekenmodel Boomwaarde.

3.2 UITGANGSPUNTEN ALGEMEEN

Bij het taxeren van de boomwaarde volgens Rekenmodel Boomwaarde stelt de taxateur zichzelf de vraag: "Hoeveel kost het om een vergelijkbare boom op een vergelijkbare locatie opnieuw te realiseren, naar huidige maatstaven en het actuele prijsniveau?" Onder meer aan de 5 onderstaande vragen dient invulling te worden gegeven.

1. In welke functiecategorie hoort de boom thuis?
2. Welke periode tot functievervulling en eindleeftijd zijn mede gezien de functiecategorie reëel in betreffende situatie?
3. Welke aanplantmaat is gegeven de omstandigheden reëel?
4. Kan de betreffende boom onder de gegeven omstandigheden de maximale eindleeftijd bereiken?
5. Is er sprake van waardevermindering, bijvoorbeeld waardevermindering door schade of gebreken of is er sprake van ouderdomsafschrijving?

Voor nadere toelichting op de rekenmethode en overige achtergrondinformatie verwijzen we naar de richtlijnen van de NVTB 2013. Deze richtlijnen kunnen gedownload worden van de site www.boomtaxateur.nl.

3.3 TOTSTANDKOMING MONETAIRE BOOMWAARDE

Eenheidsprijzen

De kosten voor leveren, planten, nazorg en beheer in de richtlijnen van Rekenmodel Boomwaarde, zijn gebaseerd op het opnieuw realiseren van de aanwezige boom. De gehanteerde rekenbedragen zijn terug te vinden in bijlage B.

Overige uitgangspunten

In de onderstaande tabel worden enkele algemene uitgangspunten toegelicht.

Gegevens herplant:

Periode nazorg	3 jaar
Plantkosten	Regulier; De locatie is vanaf de openbare weg voldoende bereikbaar.
Beheerkosten	Regulier; De boom is in principe onvoldoende opgekroond maar verder wel voldoende onderhouden gedurende de voorgaande jaren. Er is in de huidige situatie niet of nauwelijks sprake van achterstallig onderhoud.

3.4 MONETAIRE WAARDE

Het betreft een witte paardekastanje cv in een voortuin welke de aankleding van de entree en de uitstraling in belangrijke mate verzorgt. De kroon reikt tot boven de openbare ruimte. De boom is waardevol maar in principe niet van monumantale omvang. Om genoemde redenen wordt er in deze situatie rekening gehouden met een aanplantmaat 18/20. Op vergelijkbare locaties met een vergelijkbare functie is dit een veel gebruikte stamomvang. Een dergelijke investeringsbereidheid mag hier mede gezien de huidige functie van de boom minimaal worden verwacht.

De beheerperiode is gezien de opbouw van de boom korter dan die van een reguliere straatboom. Het moment van functievervulling is na 30 jaar bereikt. Na deze periode is de huidige vorm en hoogte op hoofdlijnen bereikt en groeit de boom voornamelijk nog in de breedte. De witte paardekastanje is circa 70 jaar oud en is daarmee het moment van functievervulling al enige tijd gepasseerd. De huidige toekomstverwachting in ongewijzigde omstandigheden is meer dan 15 jaar. Verder is op deze plek gezien de beschikbare boven- en ondergrondse groeiruimte en de functie een leeftijd van 100 jaar haalbaar. De standaard bij de functiecategorie (verkorte begeleidingsperiode) behorende eindleeftijd is daarom met twee eindleeftijdsklassen naar boven bijgesteld.

In de onderstaande tabel volgt inzicht in de ontwikkeling van de boomwaarde op enkele momenten in de tijd.

Omschrijving	Waarde in € (afgerond)
Boomwaarde 3 jaar na aanplant (3 jarige leeftijd)	1.710
Boomwaarde bij functievervulling (38 jaar na aanplant, 40 jarige leeftijd) <i>Dit betreft de maximale boomwaarde welke is gepasseerd.</i>	5.390
Monetaire boomwaarde	3.984

3.5   **TOTALE WAARDE**

De totale monetaire waarde van de boom is **€ 3.984,00** exclusief btw. (afgerond op hele euro).

4 Conclusie

De boom is voldoende gezond en in ongewijzigde situatie meer dan behoudens waardig. De kwaliteit en toekomstverwachting is goed. De volgende maatregelen zijn op korte termijn aan de orde:

- Het verwijderen van de drie kabels in de kroon. Dit kan per omgaande worden uitgevoerd
- Jaarlijks groeiplaatsverbetering met 1,5 m3 wormenmest
- Verwijderen afgevallen blad
- Verder volstaat op deze locatie een reguliere inspectiefrequentie van eens per 3 jaar.

In geval van toekomstige werkzaamheden nabij de boom dient rekening gehouden te worden met een te beschermen kwetsbare zone. Dit betreft het gehele plantvak inclusief het verharde toegangspad onder de boomkroon. Zie verder bijlage C voor wat betreft de 10 geboden in geval van werken nabij bomen. Het werkplan en de werktekening voor wat betreft toekomstige werkzaamheden binnen de invloedssfeer van de boom dienen tijdig getoetst te worden door een boomdeskundige.

De boomwaarde is vastgesteld met behulp van Rekenmodel Boomwaarde, versie 2013. De monetaire waarde van deze witte paardekastanje cv komt op een bedrag van € 3.984,00 exclusief btw. (afgerond op hele euro).

Peter van der Laan
Geregistreerd boomtaxateur

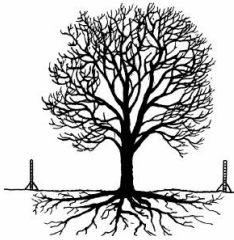
Bijlage A. Inspectieformulier

Soort wetenschappelijk	Soort NL	Stam-diameter (cm)	Hoogte (m)	Hoogte Takvrije Stam (m)	Km. projectie Klasse	Conditie Klasse	Kwal Stam	Kwal. Kroon	Kwal. Groei	Maatregelen	Urgentie	Opmerkingen	Toekomst-verwachting	Veilig ja/nee	Beheeradvies	Boomwaardering landschappelijk/cultuurhistorisch
Aesculus hippocastanum 'Baumannii'	Witte paardekastanje cultivar	69	11	1,5	11-15 m.	Voldoende, Wat klein blad, vermoedelijk momenteel droogtestress	Voldoende	Voldoende, Zeer compacte gedrongen km	Achterblijven in groei	Groeiplaats verbeteren Jrt opbrengen 1,5 m3 wormenest verspreid over hele plantvak.	< 1 jaar	Takken nabij gevel, vroegtijdige bruinverkleuring als gevolg van intensieve Cam. ohridella aantasting. 3 staalverankeringen zonder functie verwijderen < 0,5 jaar. Kabel aan straatzijde (W. de Zwijgerfn.) hangt strak.	> 15 jaar	Ja	Onderhoudssnoei beeld	Waardevol

Bijlage B. Rekenblad Boomwaarde

Aanplant en nazorg							
Stamomvang nieuwe aanplant	18/20 cm		soort	Aesculus hippocastanum			
Boomleeftijd bij aanplant (a)	2 jaar						
Duur aanslagperiode incl. nazorg (b)	3 jaar				garantietoeslag	10%	
Kosten plantgoed	klasse 2	€325,00	A1		exclusief BTW	6%	NVTB 2013
Plantkosten	regulier	€325,00	A2		exclusief BTW	21%	NVTB 2013
Kosten aanplant		€650,00	A3				
Kosten aanplant & rente	€731,16	1,12		rente factor (b)			
Garantie	€73,12	10%					
Subtotaal	€804,28		A4				
Kosten nazorg, per jaar		€290,00			exclusief BTW	21%	NVTB 2013
Totale kosten nazorg	€905,26	3,12	A5	t+rente factor (b)			
Investering na aanplant en nazorg	€1.709,54		A6				
Begeleiding tot functievervulling							
Boomleeftijd bij functievervulling (c)	30 jaar			Verwachte totale levensduur	100 jaar		
Plantjaarleeftijd bij functievervulling (d)=(c)-(a)	28 jaar			Jaren na aanplant van boom met specifieke maat			
Jaarlijkse beheerkosten	regulier	€20,00			exclusief BTW	21%	NVTB 2013
Aantal jaren begeleiding tot functievervulling (e)		25		(d)-(b)			
Kosten begeleiding, totaal	€832,92	41,65	R1	t+rente factor (e)			
Kosten plantgoed en aanplant	€4.557,35	2,67	R2	rente factor (e)			
Boomwaarde bij functievervulling	€5.390,27		R3		Annuïteit 4%, (h)jaar		-230,41
Waardeberekening na afschrijving functionele ouderdom							
Afschrijvingsmodel	4 afschrijving volgens annuïteit			Boomleeftijd (g)	70 jaar		
Verwachte totale levensduur (f)	100 jaar (zonder schade)				(f)-(c)		
Afschrijvingssduur (h)	70 jaar				(g)-(c)	Afschrijving	26,08%
Afgeschreven jaren (i)	40 jaar						€-1.405,78
Waarde huidige leeftijd	€3.984,49						

Bijlage C. Tien geboden in geval van werken nabij bomen

1. Bescherm de stam en de wortels

Plaats voor de aanvang van de werkzaamheden vaste bouwhekken rond de boom, tenminste ter grootte van de kroonprojectie.

Bescherm bij beperkte werkruimte in ieder geval de boomspiegel.

2. Plaats geen bouwmaterialen en geen bouwkeet onder de boom

Voertuigen of bouwketen mogen nooit (tijdelijk) op het wortelpakket geplaatst worden. De opslag van bouwmaterialen is in deze zone eveneens verboden. Dit leidt namelijk tot beschadiging van de wortels en het verdicht de bodem, wat het afsterven van wortels tot gevolg heeft.

3. Houdt bouwverkeer buiten de kroonprojectie

Met bouwmachines uit de buurt van de bomen blijven. Wanneer het onvermijdelijk is dat over de boomwortels gereden moet worden: plaats rijplaten.

4. Verstoor de bovengrond niet

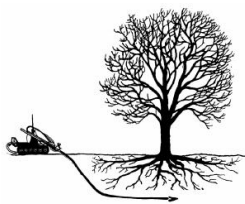
Handhaaf de bestaande maaiveldhoogte. Binnen de kroonprojectie niets ontgraven. Ophoging alleen onder de strikte voorwaarde van voldoende beluchting van de wortels.

5. Voorkom beschadiging van de wortels

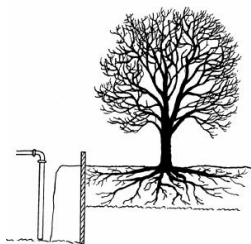
Graaf nooit machinaal binnen de kroonprojectie, maar werk zoveel mogelijk handmatig. Hak nooit wortels door van meer dan vijf centimeter dik.

6. Leg kabels en leidingen zorgvuldig aan

Leg kabels en leidingen niet dichterbij dan twee meter langs bomen. Pas zo mogelijk sleufloze technieken toe, dat wil zeggen: gestuurd boren onder het wortelpakket door in plaats van een sleuf graven. Maak gebruik van kabelgoten en mantelbuizen.

7. Houdt de grondwaterstand gelijk

Verhoging van de grondwaterstand leidt tot wortelsterfte vanwege een zuurstoftekort. Zorg bij stijging van het grondwater niveau voor een damwand buiten de kroonprojectie of

pomp het water weg. Let bij grondwaterverlaging op uitdroging. Bij noodzakelijke bronbemaling altijd damwanden plaatsen.

8. Houdt schadelijke stoffen uit de buurt van bomen

Olie, cementwater, chemische stoffen, zout, zuren of kalk mogen nooit bij bomen gegooit worden.

9. Laat noodzakelijk snoeiwerk door vakkundige boomspecialisten uitvoeren

Zaag nooit zelf zomaar takken of wortels af. Alleen een deskundige kan beoordelen op welke wijze de snoei verantwoord is.

10. Plaats geen dichte verharding over de wortels

Door bodemverdichting ontstaat onder beton en asfalt een tekort aan water en lucht, waardoor wortels afsterven.